

الدرس الثاني مدينه الانبار

١- أَسْمَعْتُمْ أَنَّ خَلِيفَةَ الْمُسْلِمِينَ يَأْتِي إِلَى مَدِينَةِ الْأَنْبَارِ؟

ف.فاعل ح.م اسم إن م.اليه خبران ج.ج م.اليه

٢- نَعَمْ ... وَ سَنَسْتَقْبِلُ هُوَ بِحَفَاوَةٍ
ح.جواب ف.فاعل م.به ج.ج

٣- يَجُبُ * أَنْ لَا نَسْمَحَ لِلْفُقَرَاءِ وَ الْمَسَاكِينَ أَنْ يَأْتُوا إِلَى الْاسْتِقْبَالِ!
فعل م.منصوب ج.ج معطوف م.منصوب ج.ج

٤- سَوْفَ نَسْتَقْبِلُ هُوَ كَمَا كُنَّا نَسْتَقْبِلُ مَلُوكَ نَا السَّاسَانِيِّينَ فِي الْمَاضِيِّ!
فعل م.فاعل م.به ج.ج خبر كان م.به م.اليه صفت ج.ج

٥- * حَسَنٌ ... حَسَنٌ ...!
خبر تأكيد لفظی

٦- فِي الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ
ج.ج صفت

٧- خَرَجَ الْأَغْنِيَاءُ وَ الْمُتَرَفُونَ إِلَى بَابِ الْمَدِينَةِ.
فعل فاعل معطوف ج.ج م.اليه

٨- جَاءَ الْأَمِيرُ ... جَاءَ الْأَمِيرُ ...
فعل فاعل تأكيد تأكيد

٩- * حَيَّنَتِ نَزَلَ الرَّاكِبُونَ مِنْ مَرَاكِبِ هُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ
م.فيه فعل فاعل ج.ج م.اليه ج.ج م.اليه م.اليه

١٠- وَ قَامُوا بِتَبَجِيلِ هُوَ كَعَادٌ هُمْ فِي اسْتِقْبَالِ الْمُلُوكِ ...
ف.فاعل ج.ج م.اليه ج.ج م.اليه ج.ج

١١- تَعَجَّبَ الْإِمَامُ عَلَيْهِ (ع) مِنْ عَمَلِ هُمْ

فعل فاعل بدل ج.ج م.اليه

١٢- مَا أَرَدْتُمْ بِهِذَا الَّذِي صَنَعْتُمْ؟

م.به ف.فاعل ج.ج بدل صله

١٣- هَذَا خُلُقُّ مِنَّا * نُعَظِّمُ بِهِ الْأَمْرَاءَ !

مبتدأ خبر ج.ج ف.فاعل ج.ج (جمله وصفيه) م.به

٤- و مَاذَا يَنْتَفِعُ الامْرَاءُ بِهَذِهِ الاعْمَالِ؟

م.به فعال فاعل ج.ج عطف بیان

٥- إِنَّ كَمْ *لَنَشْقُونَ عَلَى أَنفُسِكُمْ *عَيْشًا!

ح.م اسم إِنْ خبر إِنْ ج.ج م.اليه حال

٦- أَيْ هَا الْأَمِيرُ ... ! قَدْ هَيَّا لَكَ وَ *لِمُرَافِقِي كِ طَعَامًا

منادی ح.تبیه صفت ح.ت ف.فعال ج.ج ج.ج م.اليه م.به

٧- و *لَدَوَابُ كَمْ عَلَفًا كَثِيرًا!

معطوف م.اليه معطوف صفت

٨- إِنَّ نَّا *نَّأَبِي أَنْ نَأْكُلَ شَيْئًا إِلَّا بَدْفُعِ الثَّمَنِ.

ح.م اسم إِنْ خبر إِنْ م.منصوب م.اليه م.به ج.ج ج.ج م.اليه

٩- أَيْ هَا الْخَلِيفَةُ ! هَذِهِ هَدَايَا ، . . . مِنَ الْأَمْوَالِ وَ الدَّوَابُ وَ . . .

منادی ح.تبیه تابع منادی مبتدأ خبر ج.ج ج.ج معطوف

١٠- تَعَوَّدْنَا أَنْ نُقَدِّمَ مِثْلَ هَا لِمُلُوكِ نَا . . . نَرْجُو أَنْ تَقْبِلَ هَا . . . !

ف.فعال م.منصوب م.به م.اليه ج.ج م.اليه ف.فعال م.منصوب م.به

١١- إِنْ أَحَبَّتُمْ أَنْ نَأْخُذَ هَافَ * لَا بَاسَ . . . ! نَخْسِبُ هَا مِنْ خَرَاجِ كِمْ !

ح.شرط ف.شرط م.منصوب م.به نفی جنس اسم لا ف.فعال م.به ج.ج م.اليه

١٢- إِنْ تَمَنْنُ نَا أَنْ نُهْدِيَ ؟! وَ قَدْ تَعَوَّدْنَا أَنْ نَأْمَنَ غَضَبَ الْمُلُوكِ بِتَقْدِيمِ الْهَدَايَا !

ح.استفهام ف.فعال م.به م.منصوب ف.فعال م.منصوب م.به م.اليه ج.ج م.اليه

١٣- لَا . . . إِنْ أَبْغَضَ كَمْ أَحَدْ * فَأَخْبَرُو نَا !

ح.شرط ف.شرط م.به فاعل ج.شرط م.به

١٤- كَانَتِ الْأَيَامُ قَرِيبَةً مِنْ عِيدِ الْأَضْحَى . . . فَكَانَ النَّاسُ فِي فَرَحٍ وَ سُرُورٍ

ف.ناقصه اسم کان خبر کان ج.ج م.اليه ف.ناقصه اسم کان خبر کان معطوف

٢٥- ذهبت ابنة أمير المؤمنين إلى مسؤول بيته المال و

فعل فاعل م.اليه م.اليه م.اليه ج.ج

٢٦- استعارت منه عقد لولو لمدة ثلاثة أيام ...

ف.فاعل ج.ج م.به م.اليه ج.ج م.اليه م.اليه

٢٧- رأى على (ع) العقد عليها فأخذها و جاء إلى مسؤول بيته المال و

فعل فاعل م.به ج.ج ف.فاعل م.به ف.فاعل ج.ج م.اليه م.اليه

٢٨- قال : ما هذا ؟ أ تخون المسلمين ؟!

ف.فاعل خبر مبتدأ ف.فاعل م.به

٢٩- يا على ! ما نسيت عهدي و مسؤوليتي !

منادي ح.نفي ف.فاعل م.به م.اليه معطوف م.اليه

٣٠- إنها قد أخذت العقد *أمانة مردودة مضمونة

ح.م اسم إن خبر إن م.به حال صفت ١ صفت ٢

٣١- إنها *لوكاتْ أخذت ها على غير أمانة

ح.م اسم إن فعل شرط خبر كان م.به ج.ج م.اليه

٣٢- لقطعت يدها على سرقة ! ...

جواب شرط م.به م.اليه ج.ج

٣٣- احذر أن تعود لمثل هذا العمل و * إلا عقوبتها !

ف.فاعل م.منصوب ج.ج م.اليه عطف بيان ح.نفي و شرط ج.شرط م.به فاعل م.اليه

٣٤- سمعت ابنتِه بالامر فقالت : يا * أبناه ! أنا بنت خليفة المسلمين ... !

فعل فاعل م.اليه ج.ج ف.فاعل ح.ندا منادي مبتدأ خبر م.اليه م.اليه

٣٥- **فاجب** : يَا بَنْتَ عَلَىِ بَنِ أَبِي طَالِبٍ

ف.فاعل ح.ندا منادی م.اليه عطف بیان م.اليه م.اليه

٣٦- **أَتَتَزَيَّنُ كُلُّ نِسَاءٍ** *الْمُهَاجِرِينَ **فِي مَثْلِ هَذَا الْعِيدِ**

فعل . فاعل م.اليه م.اليه م.اليه عطف بیان ج.ج ج.ج

نکات :

٣- «أن» یک حرف مصدری است و فعل مضارع بعد خودش را به مصدر تبدیل می کند و این مصدر در جمله نقش می گیرد. در اینجا «أن لا نسمح» فاعل «یجب» می باشد

٤- «ک» حرف جر است هر گاه بعد از ان «ما» باید «ما» حرف مصدری است و فعل بعد از خود را به مصدر می برد باهم جار و مجرور می شود

٥- (حسن): خبر و مبتدای آن مذوف است یعنی **هذا حسن** بوده است.

٩- حينئذ: حين ظرف است و «از» مضاف اليه ان است و و خود «از» دارای مضاف اليه بوده است که حذف شده و بجائی آن تنوین گرفته (تنوین عوض) در واقع «از» مضاف اليه «حين» و مضاف اليه «از» نیز حذف شده است.

١٣- ضروری است که جمله و صفتی دارای «ضمیری» باشد که به اسم نکره ماقبلش برگرد

به همین خاطر ما «جمله و صفتی» را تا انجا که ضمير رابط وجود دارد به حساب می اوریم

در اینجا جمله و صفتی «نعمتم به» است چون ضمير «ه» به اسم نکره «خلق» بر می گردد

١٥- لتشقون: جایز است بر سر خبر یا اسم «إن» در صورتی مؤخر باشد «ل» تأکید باید

١٦- لمافقی : در اصل «لمرافقین» بوده که نون آن بخاطر اضافه شدن حذف شده است

١٧- کلمه «لدواب» به «لمرافقی» و کلمه «علفاً» به «طعاماً» عطف شده است

١٨- شرط جمله استثناء مفرغ دوچیز است - جمله منفی (سؤالی) باشد ۲- مستثنی منه در جمله نباشد

لذا جمله «إِنَّا نَأْبِي.....» مفرغ است زیرا جمله منفی است زیرا با وجود اینکه حرف نفی نداریم

ولی فعل (نأبی) در خودش معنی منفی دارد یعنی دوست نداریم

١٩- اگر جواب شرط فعل امر، نهی، جمله اسمیه یا اولش قد و سین و سوف و لن باشد «ف» می خواهد

وجواب شرط را جمله می گیریم نه فعل تنها

۲۱- غالباً اگر بعد از «لای نفی جنس» کلمات «بأس» و «شك» و «محال» بباید خبر ان حذف می شود
 ۳۰- (امانة مردوده) گاهی اوقات حال بصورت جامدی می اید که دارای صفت است (موصوف و صفت که موصوف ان حال است)

به حسب ظاهر «حال» اسم جامد است ولی مفهوم وصفی ندارد بلکه مفهوم وصفی حال به صفتی که بعد از ان آمده منتقل شده است

۳۱- خبر این در اینجا جمله شرط است.

«لو»: از ادای شرط است ولی جزم نمی دهد و اگر جواب ان فعل ماضی بباید بر سر آن حرف (ل) می اید در اینجا «قطعه» جواب «لو» است.

۳۳— اگر قبل از «إلا» کلمه «و» بباید «و إلأ» در اصل «و إن + لا» بوده است
 یعنی حرف شرط و نفی و در این صورت غالباً فعل شرط حذف میشود و جواب شرط نیز مجزوم نمی شود و ما باید جواب شرط جمله بگیریم یعنی (فانت تنا) زیرا اگر فقط فعل بگیریم باید حتماً مجزوم باشد که در اینجا نیست حذفیات در این جمله شرطیه: تمام جمله شرط و از جواب شرط (فانت) حذف شده است جمله چنین بوده است : إن لم تحذر آن تعود ل.....فانت تنا عقوبتی و چون مفهوم منفی(لم تحذر بهمراه شرط) اینده است با(لا) آمده است

۳۴- کلمه «اب» هرگاه به ضمیر «ی» اضافه شود جایز است ضمیر «ی» حذف شود و در صورتی که منادی واقع شود بصورتهای زیر می اید :

۱- أب- ۲- أبـت- ۳- أبـتـاه

۳۶- تترین: یعنی خود را آراستن ولی مفعول نمی خواهد

ترجمه درس

شَمْسُ الْعَدْلَةِ
الْمَسْهُدُ الْأَوَّلُ
مَدِينَةُ الْأَنْبَارِ

أَسْمَعْتُمْ أَنَّ خَلِيفَةَ الْمُسْلِمِينَ يَأْتِي إِلَى مَدِينَةِ الْأَنْبَارِ؟ آيَا شَنِيدَهَا يَدِهِ كَهْ خَلِيفَهِي مُسْلِمَانَانْ بَهْ سُويْ شَهْرَ اَنْبَارِ مِيْ آيَدِ؟

آرِي ... وْ بَهْ كَرْمِي اَزْ اوْ اَسْتِقْبَالْ خَواهِيمْ كَرْد.

نَعَمْ ... وْ سَنَسْتَقْبِلُهُ بِحَفَاوَةِ.
يَجِبُ أَنْ لَا نَسْمَحَ لِلْفَقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ أَنْ يَأْتُوا إِلَيْنَا إِلَاسْتِقْبَالِ!

نَبَيْدَ بَهْ فَقِيرَانْ وَدَرْمَانِدَگَانْ اَجَازَهُ دَهِيمْ كَهْ بَهْ بِيَشْوَازْ بِيَابِندِ!
سَوْفَ نَسْتَقْبِلُهُ كَمَا كُنَّا نَسْتَقْبِلُ مَلُوكَنَا السَّاسَاتِيَّيْنِ فِي الْمَاضِيِ!

از او استقبال خواهیم کرد، همان طور که از پادشاهان ساسانی خودمان در گذشته استقبال می کردیم.

حَسَنٌ ... حَسَنٌ ...! خَوبَ اسْتَ ... خَوبَ اسْتَ ...!

فِي الْيَوْمِ الْمَوْعِدِ در روز مقرّر

خَرَجَ الْأَغْنِيَاءُ وَالْمُتَرَفُونَ إِلَيْ بَابِ الْمَدِينَةِ.

جَاءَ الْأَمِيرُ ... جَاءَ الْأَمِيرُ ... اَمِيرَ آمَدْ ... اَمِيرَ آمَدْ ...

حَيَئَنِدْ نَرَلَ الرَّاكِبُونَ مِنْ مَرَا كِبِهِمْ لَا سْتِقْبَالِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَقَامُوا بِتَبْجِيلِهِ كَعَادِتِهِمْ فِي اسْتِقْبَالِ الْمُلُوكِ ...

در این هنگام سواران از مرکب های خود (اسب های خود) برای استقبال امیر مؤمنان پیاده شدند و برای بزرگداشت و احترام به او مطابق عادی شان در استقبال از پادشاهان، اقدام کردند.

تَعَجَّبَ الْإِمَامُ عَلَىَّ (ع) مِنْ عَمَلِهِمْ فَصَاحَ : اَمَامُ عَلَيٰ (ع) اَزْ كَارَ آنْ هَا تَعَجَّبَ نَمُودَ، پَسْ فَرِيَادَ زَدَ:

مَا أَرَدْتُمْ بِهَذَا الَّذِي صَنَعْتُمْ؟

هَذَا خُلُقُّ مِنَّا نُعَظِّمُ بِهِ الْأَمْرَاءَ !

وَمَاذَا يَنْتَفِعُ الْأَمْرَاءُ بِهَذِهِ الْأَعْمَالِ؟ إِنَّكُمْ لَتَشْكُونَ عَلَيَّ أَنْفُسِكُمْ عَيْثَاً !

با این کارها فرمانروایان چه نفع و سودی می برند؟ همانا شما حتماً بیهوده خودتان را به زحمت و مشقت می افکنید.

أَيْهَا الْأَمِيرُ ... ! قَدْ هَبَائَا لَكَ وَلِمُرَافِقِكَ طَعَامًا وَلَذَوَابِكَ عَلْفًا كَثِيرًا !

ای امیر...! برای تو و همراهانت غذایی و برای چارپایان شما علفی فراوان تهیه کرده ایم.

إِنَّا نَأْبَيْ أَنْ نَأْكُلَّ مِنْ أَمْوَالِكُمْ شَيْئًا إِلَّا بِدُفْعِ الْثَّمَنِ .

همانا ما از خوردن چیزی از اموال شما خودداری می کنیم مگر با پرداختن مبلغ (بهای آن). (ما فقط با پرداخت قیمت می پذیریم که از اموالتان چیزی بخوریم)

ایها الخلیفه ! هذه هدایا ، . من الاموال و الدواب و... تعوّذنا أن نقدّم مثّلها لملوکنا... نرجو أن تقبّلها . . . !
ای خلیفه! این‌ها هدیه‌هایی هستند ... از اموال و چارپایان و ... عادت کرده‌ایم که مثل آن‌ها را به پادشاهانمان تقديم
کنیم ... امیدواریم که آن‌ها را از ما قبول کنی ...!
إن أحببتمْ أَنْ تَأْخُذُهَا فَلَبِاسٌ ... ! تَحْسِبُهَا مِنْ خَرَاجِكِمْ !

اگر دوست دارید که آن‌ها را بگیریم، عیی ندارد و آن‌ها را به عنوان مالیات و خراجتان حساب می‌کنیم!

أتَمْنَعْنَا أَنْ تُهْدِيَ؟! وَ قَدْ تَعَوَّذْنَا أَنْ نَأْمَنْ غَصَبَ الْمُلُوكِ بِتَقْدِيمِ الْهَدَى !

آیا مانع هدیه‌دادن ما می‌شوی؟! در حالی که ما عادت کرده‌ایم که از خشم پادشاهان با دادن هدیه‌ها، در امان باشیم!
لا ... لا ... إنْ أَبْغَضُكُمْ أَحَدٌ فَأَخْبِرُونَا ! نه...نه...اگر کسی‌شما را ناراحت کرد،(با شما دشمنی کند) مارا خبردار
سازید.

پرده‌ی دوم

المشهدُ الثاني

و بعد مرور زمان ... و بعد از گذشت مدتی ...
كانت الأيام قريبة من عيد الأضحى ... فكان الناس في فرح و سور . ذهبَت ابنة أمير المؤمنين إلى مسؤول بيت

الْمَالِ و استعارَتْ منه عَقدَ لولو لِمَدَّةِ ثلَاثَةِ أَيَّامٍ ...

روزها نزدیک عید قربان بود(به عید قربان نزدیک می‌شد) ... مردم در شادمانی و سرور بودند. دختر امیر مؤمنان
نزد مسؤول بیت‌المال رفت و از او گردن‌بند مرواریدی به مدت سه روز به امانت گرفت.
رأی على (ع) العقد عليها أخذها و جاء إلى مسؤول بیت المال و قال: ما هذا؟! أتخون المسلمين؟!

علي (ع) گردن‌بندرا نزد او دید و آن را گرفت و نزد مسؤول بیت‌المال آمد و گفت:

این چیست؟ آیا به مسلمانان خیانت می‌کنی؟!
يا على ! ما تَسْيِطُ عَهْدِي و مسؤولیتی ! إنَّهَا قد أَخَذَتِ الْعَدْدَ أَمَانَةً مَرْدُودَةً مَضْمُونَةً

ای علی! عهدو پیمان و مسؤولیت خود را فراموش نکرده‌ام. او گردن‌بند را به صورت امانتی قابل برگشت و تضمینی گرفته
است.

إنَّهَا لو كانت أخذتها على غيرِ أمانةٍ لقطعت يَدَها على سرقةٍ ! ...

اگر او آن را به صورت غیر امانت گرفته بود، بی‌شک دستش را به خاطر دزدی قطع می‌کردم ...
احذرْ أَنْ تَعُوذْ لِمَثِيلِ هَذَا الْعَمَلِ وَ إِلَّا تَتَأْكُلْ عَقْوبَتِي !

بپرهیز از این که بار دیگر به انجام دادن چنین کاری دست بزنی(مثل این کار را تکرار کنی)، در غیر این صورت
مجازات من به تو می‌رسد!
سَمِعْتُ ابْنَتَهُ بِالْأَمْرِ فَقَالَتْ : يا أَبَتَاه . . . ! أنا بنتُ خلیفۃ المسلمين . . . !

دخترش دستور(موضوع) را شنید، پس گفت: ای پدر جان (پدرم) ...! من دختر خلیفه‌ی مسلمانان هستم ...!
فأجاب : يا بنتَ علىَ بنِ أبي طالبِ ! أتَنَزَّلُنَّ كُلُّ نِسَاءِ الْمُهَاجِرِينَ فِي مِثْلِ هَذَا الْعَيْدِ بِمِثْلِ هَذَا ؟!

پس پاسخ داد: ای دختر علی بن‌ابی طالب! آیا تمامی زنان مهاجر در این چنین عیدی با چیزی همانند این، خود را می‌آرایند؟!